

CI

ÜNİTE 5: SİNEMA DÜNYASI

DERS 1: DİNLEME METNİ

SİNEMA KAVRAMI VE SİNEMANIN TARİHSEL GELİŞİMİ

Sinemanın sözlük anlamı, herhangi bir hareketi, düzenli aralıklarla parçalara bölerek bunların resimlerini tespit etme sonra bunları karanlık bir yerde beyaz perde üzerine yansıtarak hareketi yeniden oluşturma işidir. Sinema, birbirini izleyen iki aşamadan oluşur; bunlardan birincisi hareket hâlindeki eşyanın görüntüsünün çekilmesi, ikincisi ise alınan görüntünün yansıtılmasıdır.

Tekniğe, teknolojiye dayalı bir dil ve biçim olarak sinema, doğasından ötürü her birey ve topluma açık olduğundan ve herkese ulaşabildiğinden evrenseldir. Sinema bir kültür, bir fikir taşıyıcısıdır. Kültürlerle fikirler birbirinden farklıdır. Bazen de birbirlerine karşıt olabilirler. Bu farklılığı ve karşıtlığı aşabilmenin en etkin tarzı gösteridir ve sinema bir gösteri sanatıdır.

Sinema kavramının kelime olarak kökeni Fransızcaya dayanır. Sinema, hareketin kaydı anlamına gelmektedir.

Sinema, sadece sanat olarak sınırlı kalmamış aynı zamanda bir ticari faaliyet hâline gelmiştir. Bunun en büyük sebebi, sinema yapmak için ihtiyaç duyulan araçların maliyetleridir. Sinemanın icat olarak geliştirilmesinin kökleri üç kaynağa bağlanır. Bunlar: Büyülü fener, optik oyuncak ve fotoğrafın icadıdır. Sinemanın kendi içinde farklı alanları vardır. Popüler sinema olarak nitelendirilen alan, en önemli bölümdür. Kitle iletişim araçlarının yaygınlaşmaya başlamasıyla birlikte bilgi akışında hızlı bir dönüşüm meydana gelmiştir. Bunun sonucunda da toplumlar değişim içerisinde girerek kitlesel özellikler göstermeye başlamıştır. Bu toplumsal dönüşümü kullanmak isteyen çevreler sinemayı kitlesel bir yapıştırıcı olarak kullanmaya başladılar.

19. yüzyılın sonunda yaratılan sinema teknolojisi, tüketime daha elverişli ve ileti aktarmak açısından daha etkilidir. Görsel iletinin gerçeklik etkisi, sinemayı daha çekici kılmıştır. Sinema genellikle duygulara ve bilinçaltına seslenir. Zihinlerde kalıcı olduğu için kişilerin tutumlarını etkiler ve değerlerin kökleşmesine de yardım eder. Gazete ve radyo gibi sinemanın da bir propaganda aracı hâline gelmesi bu yüzden son derece kolay olmuştur.

Filmin pratik kullanımı, 1887 yılında Edison'un dönen fotoğraf aygıtı ile başlamıştır. Sinema, kitlesel olarak 1895'te Lumiere kardeşlerin Paris'teki ilk gösterimleriyle insanlığın hizmetine sunulmuştur. Önceleri sadece teknik bir buluş ve hareketleri kaydedici bir araç olarak ortaya çıkmıştır. Ama çok kısa bir süre içinde kitleleri peşinden sürükler duruma gelmiştir. Özellikle görüntünün kullanılması insanlar üzerinde büyük etki bırakmış ve buna bağlı olarak sinema hızlı bir gelişim sürecine girmiştir. İngiltere'de resmî olarak 1896'da ilk sinema filmi çekilmiştir. Almanya ise Amerika Birleşik Devletleriyle birlikte 1895'te sinemayla tanışmıştır.

1900'lerin başlarında sinema, artık kentteki insanların düzenli olarak takip ettiği bir eğlence aracı hâline gelmiştir.

İlk konulu film Amerika Birleşik Devletleri'nde "Büyük Tren Soygunu" ismiyle 1903 yılında çekilmiştir. İlk sesli filmler de yine Amerika'da yapılmıştır. Konulu filmin babası olarak bilinen Porter, sinemaya kurgu yoluyla değişik bir hava getirmiştir.

Kaynak: (Y. K. YILMAZ, *Propaganda Aracı Olarak Sinema: 1990 Sonrası Amerikan Filmlerinde Propagandanın Kullanımı Üzerine Bir Çalışma*, düzenlenmiştir.)

Yararlanılan Kaynaklar

Yasemin Keskin Yılmaz'ın, "Propaganda Aracı Olarak Sinema: 1990 Sonrası Amerikan Filmlerinde Propagandanın Kullanımı Üzerine Bir Çalışma" başlıklı yüksek lisans tezinden uyarlanmıştır.